

Gal·les i Escòcia

EL RENAIXEMENT D'UN NACIONALISME

Durant molts anys el problema irlandès fou un dels mes aguts que patí la Gran Bretanya. No podria explicar-se gaire coses de la història interior i fins i tot exterior d'aquest país sense una referència a un problema les darreres conseqüències del qual arriben fins als nostres dies, amb la crisi de l'Ulster. Més soterrat, però no per això menys viu, és el problema de dues nacionalitats minoritàries més, incloses dins el Regne Unit: Gal·les i Escòcia.

Problema somort, però problema. Font de tensions i de descontentaments. Fins que hom s'ha adonat que hi era i que calia resoldre'l. Potser la pèrdua de l'Imperi ha permès de girar els ulls cap a casa i de fer veure que no tot era tan perfecte i tan equilibrat com semblava. A les darreres eleccions angleses es parlà molt de la qüestió escocesa i gal·lesa. I el nou cap de govern Wilson prometé d'actuar-hi: així figurà al discurs inaugural del nou Parlament. Tant Gal·les com Escòcia disposaran en un futur més o menys pròxim d'un parlament propi i d'uns certs òrgans de govern també propis. Escocesos i gal·lesos tenen un origen comú remotíssim. Uns i altres, juntament amb els irlandesos, procedeixen dels pobles cèltics que hi havia a les Illes Britàniques abans de les invasions anglo-saxones i normandes. Aquesta comunitat d'origen es manifesta en els seus respectius parlars: les llengües càmbrica o gal·lesa, l'escocesa o gaèl·lica, i la irlandesa formen, juntament amb la bretona i amb altres de desaparegudes, una família de llengües: la família cèltica. La llengua escocesa presenta una notable afinitat amb el gaèl·lic irlandès i amb el parlar de l'Illa de Man; la semblança entre uns i altres és de l'ordre de la que hi ha entre el català i l'occità. Avui és una llengua fortament arraconada: només uns 80.000 habitants la parlen; és a dir, menys del 2% de la població total escocesa. Ben diferent és el cas del País de Gal·les: uns 650.000 habitants, el 26% de la població, són encara capaços d'expressar-se en la seva llengua, i ho fan normalment. És una llengua cèltica també; però fortament allunyada de l'escocès i de l'irlandès; s'assembla més, en canvi, al bretó.

Quant a l'estatus oficial de les dues llengües, podem dir que és molt millor el del gal·lès. Aquest és àmpliament introduït en l'ensenyament, en la ràdio i en la televisió. I des de 1967 la "Welsh Language Act" reconeix el dret a emprar el gal·lès en els tribunals, en els documents oficials que siguin promulgats i en qualsevol formulari que un gal·lès hagi d'omplir.

Tanmateix, des d'un punt de vista d'autonomia política, la situació d'Escòcia és molt més favorable. Cal avançar d'entrada una idea: ni Gal·les ni Escòcia parteixen de zero; l'assimilacionisme anglès mai no ha estat tan fort com el d'altres països, i una i altra nació mantenen en un cert grau algunes institucions pròpies.

Gal·les no arribà mai a posseir una organització política estable i unitària. Abans del segle XIII, les tribus arraconades pels anglo-saxons vivien en lluita permanent les unes contra les altres. Aquestes lluites van afavorir la influència anglesa, bé la dels monarques, bé la dels grans senyors feudals. Durant el segle XIII s'anava a l'establiment d'un regne unificat. Hi destaquen els noms de Llywelyn el Gran i el del seu nét Llywelyn ap Gruffyd. però justament llavors la pressió anglesa es fa més intensa i, a final del segle, el rei d'Anglaterra Eduard I conquereix el país. Conquesta que es fonamenta en l'erecció de nombroses fortificacions i en l'establiment de burges; és a dir, pobles de jurisdicció no feudal sinó reial, on sovint hi son establerts pobladors anglesos. Des de 1301 l'hereu de la Corona Anglesa rep el títol de Príncep de Gal·les. Des d'aquesta data la unió entre Gal·les i Anglaterra no s'ha alterat; però mai no ha arribat a anul·lar la personalitat diferenciada de tots dos pobles.

El cas d'Escòcia és molt més complicat. Hi ha més passos endavant i endarrera. Abans de 1174, Escòcia aconsegueix una certa unificació política. La influència del Sud hi introdueix el feudalisme. La independència del país és completa.

El 1174, Guillem I d'Escòcia és derrotat pels anglesos, que l'obliguen a declarar-se'n vassall. Durant l'època subsegüent, la influència anglesa augmenta, fins a arribar a una annexió gairebé total.

Però una reacció nacionalista, sota Robert I d'Escòcia, obliga el rei anglès Eduard II a reconèixer-ne la independència (1314). Aquesta independència dura tres segles. La introducció del protestantisme per John Knox dona nova ocasió a la intervenció anglesa. La noblesa protestant, revoltada contra la reina Maria I,

troba un ajut eficaç en Isabel I d'Anglaterra. Maria I mor executada; malgrat tot, el seu fill Jaume VI d'Escòcia, protestant, esdevé alhora rei d'Anglaterra, per disposició testamentària d'Isabel I (1603).

Des d'aquesta data fins al 1707, Anglaterra i Escòcia tenen el mateix rei, però amb organismes de govern separats: es tracta d'una unió personal de les dues corones, similar a la de l'Espanya dels Àustries. Els intents assimilistes d'Oliver Cromwell fracassen; però la influència anglesa es fa cada cop més gran a l'època de Carles II, Jaume II i Guillem III.

El 1707, en temps de la reina Anna, el Parlament d'Escòcia i el d'Anglaterra es fongueren en un de sol, sota la influència del partit liberal o Whig. Justament en aquella època esdevenia el parlament base indiscutible del govern del país. Des d'aquest moment la unificació és completa, conservant però Escòcia moltes de les seves característiques pròpies.

En el segle XIX s'observen certs progressos cap a formes mínimes de descentralització. El 1885 fou creat un ministeri encarregat dels afers escocesos. Les lleis discutides al Parlament que només fan referència a Escòcia, són discutides en un comitè especial format principalment per escocesos. El ministre d'Afers Escocesos és, com tots els altres, responsable davant el Parlament de Londres. Sota les seves ordres s'organitzen quatre departaments: Interior i Sanitat, Educació, Agricultura i Pesca i Desenvolupament.

Pel que fa a Gal·les, l'evolució ha estat molt més lenta: fins el 1964 no és creat el Secretari d'Estat per a Gal·les i una mica després el Welsh Office, amb residència a Cardiff.

La vida política d'Escòcia i de Gal·les va condicionada pels dos grans partits, Laborista i Conservador, com abans ho fou per conservadors i liberals. Cap d'aquests partits elabora programes propis per a Escòcia i Gal·les; es limiten a acomodar, en la propaganda electoral, el programa general a les circumstàncies específiques.

Conseqüència d'això és que les aspiracions dels nacionalistes escocesos i gal·lesos s'han canalitzat per altres camins. El Plaid Cymru de Gal·les i l'Scottish National Party polaritzen en bona part aquests afanys; la qual cosa no vol dir que no hi hagi molts més grups de matisos i tendències diversos.

Aquests grups tenen més força que no la que es desprèn del comput simple del nombre d'escons parlamentaris que obtenen. Cal recordar que el sistema electoral anglès perjudica molt els "tercers partits", i en cap cas no hi ha proporcionalitat entre el nombre de vots aconseguits i els diputats que obtenen l'acta.

El Partit Nacionalista Escocès (Scottish National Party Partaidh Naiseanta na h-Alba) fou fundat el 1934 i el 1945 reeixí a veure elegit el seu primer diputat. Durant els anys 60 acostumava a recollir un 20% dels vots escocesos, sense que això, tanmateix, es traduís en un gran nombre de diputats, pels motius que hem adduït abans.

Aquest partit pledeja per la independència d'Escòcia dins l'àmbit del Commonwealth, d'una manera semblant ai Canadà, posem per cas; és a dir, amb representació internacional independent de la d'Anglaterra i amb organismes de govern absolutament distints. L'únic llaç amb Anglaterra seria, doncs, la Corona. Quant a programa social, l'SNP és molt pròxim del laborisme.

Molt semblant és la posició del Partit Nacionalista Gal·lès (Plaid Genedlaethol Cymru), fins ai punt que entre un i altre hi ha determinats lligams orgànics. Es diferencia de l'escocès en la qüestió de la llengua, a la qual dóna una importància primordial que, com és lògic, fóra utòpica en el cas d'Escòcia. A la dècada dels 60 aconseguia un 12% dels vots; l'any 1966 fou elegit el seu primer diputat.

Característica fonamental de la situació actual és l'èxit creixent dels dos partits, especialment en les darreres eleccions: l'SNP ha passat de 2 diputats a 6 i el Plaid Cymru de 2 a 3. És lògic pensar que aquest fet, unit a la necessitat de vots de Wilson i a l'evident afinitat en pensament social, faciliti la marxa cap a les autonomies i potser fins i tot a la constitució d'un estat federal, projecte que no seria nou però que un cop i altra s'ha vist marginat.